

УДК 656.13

Є. В. Міщук,

к. е. н., доцент кафедри обліку, аналізу, аудиту та адміністрування,
ДВНЗ "Криворізький національний університет"

О. В. Колесник,

студент, ДВНЗ "Криворізький національний університет"

Н. В. Брітан,

студент, ДВНЗ "Криворізький національний університет"

УПРАВЛІННЯ АМОРТИЗАЦІЄЮ У БІЗНЕС-ПРОЦЕСАХ ПІДПРИЄМСТВА

E. Mischuk,

cand. sci. (econ.), assistant professor of accounting, analysis,
audit and administration, SHEE "National University of Krivoy Rog"

A. Kolesnik,

students, SHEE "National University of Krivoy Rog"

N. Britan,

students, SHEE "National University of Krivoy Rog"

DAMPING CONTROL IN BUSINESS PROCESSES

У статті піднято питання управління амортизацією в контексті бізнес-процесів підприємства. Зазначено, що економічний стан підприємства буде стабільним, якщо воно матиме добре опрацьовану та апробовану систему бізнес-процесів. При цьому показано, що амортизація має дуальний характер, виступаючи одночасно і внутрішнім джерелом фінансування бізнес-процесів і показником вартості кожного бізнесу-процесу. Досліджено економічну сутність поняття амортизація. Розглянуто методи нарахування амортизації. Здійснено критичний огляд методів та існуючих концепцій сутності амортизації. Запропоновано в системі бізнес-процесів підприємства виокремити додатковий допоміжний бізнес-процес "управління амортизацією" і визначати його як набір логічно взаємозалежних дій, виконуваних для досягнення специфічного результату.

The article raised damping control in the context of business processes. It is noted that the economic situation of the company will be stable if it is to have a well-developed and proven system of business processes. This shows that depreciation has a dual character, speaking at the same time an internal source of financing business processes and measure of the value of each business process. We studied the economic essence of the concept depreciation. The methods of depreciation. It carried out a critical review of existing methods and concepts of the nature of depreciation. It proposed system business processes to allocate additional support business process "damping control", defining it as a set of logically interrelated activities carried out to achieve a specific result.

Ключові слова: амортизація, бізнес-процес, концепція амортизації, управління амортизацією.
Key words: depreciation, business process, the concept of depreciation, amortization of control.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Наслідком дефіциту фінансування, використання застарілих основних засобів та технологій є незадовільний фінансовий стан підприємств. Вплив вищеперелічених факторів в сукупності із світовою фінансово-економічною кризою спричинили скорочення прибутків підприємств промисловості в 2013 р. до 86402,8 млн грн.; такий самий показник у 2012 р. становив 106688,2 млн грн. — пік зростання за останні вісім років. У середині 90-х років науковцями

проводились дослідження, які показали, що близько 80% невдач пострадянських промислових підприємств спричинені конфліктами процесів управління. Збільшення ступеня зносу основних засобів свідчить про незадовільне використання потенціалу амортизації як найбільш ефективного інструменту фінансування їх оновлення. Незважаючи на значні обсяги інвестицій в основний капітал, в економіці спостерігається перманентне зростання зносу основних засобів. Результатом діяльності основних

виробничих процесів є достатньо велика кількість різноманітних продуктів, розділених на групи, або отримуваних у безперебійному потоковому режимі, при цьому провідна роль у цих процесах відведена основним засобам. Відтак на сьогодні актуальним питанням є перехід на процесоорієнтоване управління підприємствами та урахування при цьому їх амортизаційної політики.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання амортизаційної політики ніколи не втрачали своєї актуальності і досить глибоко досліджувались у працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, В. Бабич, О. Бородкін, М. Білуха, А. Герасимович, М. Дем'яненко, Г. Кірейцев, М. Кужельний, В. Лінник, Ю. Литвин, Ю. Осадчий, П. Саблук, В. Сопко, В. Швець та інші. Дослідження категорії "бізнес-процес" пов'язане з іменами таких науковців, як Хаммтер М. та Чампі Дж., Брімсон Дж., Девенпорт, Румлер та Брач, Чернявський Д.І. та інших. Слід відмітити, що поєднання управління амортизацією в контексті бізнес-процесів підприємства у межах одного дослідження не знайшли широко відображення у науковій літературі.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою даної статті є дослідження управління амортизацією у бізнес-процесах підприємства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Згідно з процесним підходом діяльність підприємства повинна бути організована на основі взаємодіючих бізнес-процесів. Організація вважається сильною, функціонально стабільною, якщо вона має добре опрацьовану та апробовану систему бізнес-процесів, що забезпечує виробництво, якість, конкурентоспроможність, а також реалізує потенціал підприємства. При цьому важливе значення має амортизація як внутрішнє джерело фінансування та фінансових ресурсів підприємства, яких потребує будь-який бізнес-процес.

На думку дослідника Харрінгтона, бізнес-процес — це логічний, послідовний, взаємозалежний набір заходів, котрий використовує ресурси постачальника, створює цінність та видає результат споживачеві [1, с. 13]. Робсон відмічав, що бізнес-процесом є потік роботи, що переходить від одного робітника до іншого, а для великих процесів — від одного підрозділу до іншого [2]. У працях Андерсена бізнес-

процесом називається ланцюг логічно зв'язаних дій, що повторюються, в результаті яких використовуються ресурси підприємства для переробки об'єкту (фізично чи віртуально) з метою досягнення певних вимірюваних результатів або продукції для задоволення внутрішніх чи зовнішніх споживачів [3]. Як видно, будь-який підхід до трактування змісту бізнес-процесів передбачає використання ресурсів. Крім того, слід наголосити на провідній ролі при здійсненні усіх бізнес-процесів підприємства основних засобів.

При процесному підході до управління підприємством фінансування відтворення основних засобів спрямоване на споживача бізнес-процесу, якими для промислових підприємств являються цехи основного виробництва. Відтак, фінансування відтворення основних засобів повинно бути пов'язане з бізнес-процесами, а не з діяльністю окремих структурних підрозділів.

Найбільш поширеною є класифікація бізнес-процесів, яка розглядає процеси у трьох категоріях: основні бізнес-процеси, допоміжні (обслуговуючі) бізнес-процеси й бізнес-процеси управління, які поєднують процеси управління і розвитку через процес стратегічного розвитку, процес планування та адміністративні процеси [14, с. 54]. При цьому основні бізнес-процеси утворюють додану вартість продукту (послуги), створюють продукт (послуги), що представляє цінність для клієнта, формують такий результат, такі споживчі якості, за які клієнт готовий платити гроші, сфокусовані на отриманні прибутку. Допоміжні бізнес-процеси направлені на надання необхідних внутрішніх продуктів, внутрішніх послуг для напрямів бізнесу, забезпечують функціонування інфраструктури компанії. Бізнес-процеси розвитку націлені на отримання прибутку в довгостроковій перспективі, забезпечують не організацію поточної діяльності, а розвиток або вдосконалення діяльності компанії в перспективі. Процеси управління, що націлені на управління всіма трьома попередніми групами.

Пропонуємо виокремити бізнес-процес управління амортизацією, виходячи із критеріїв її участі у відтворенні основних засобів та використання як джерела фінансових ресурсів підприємства. На наш погляд, бізнес-процес управління амортизацією є безперервним і допоміжним, являє собою набір логічно взаємозалежних дій, виконуваних для досягнення специфічного результату. При цьому значний вплив має амортизаційна політика підприємства.

Термін "амортизаційна політика" є досить новим для науковців пострадянського простору. Основною позицією при тлумаченні даного терміну є амортизація. Згаданий термін походить від середньовічного латинського "amortisatio", що означає "погашення". Не всі погоджуються з таким тлумаченням цього терміну. Колективом науковців в працях було зазначено, що є місце і такій думці, що "амортизація" є "безсмертя" в перекладі з латині ("mort" — смерть, та "a" — частка, що стоїть попереду означає протиріччя чого-небудь). Автори це пояснюють тим, що "безсмертя" відносно основних засобів можна розуміти в тому сенсі, що в процесі зносу їх вартість не зникає а переноситься на продукцію, яку було виготовлено з їх допомогою [4, с. 170—171]. Таке тлумачення терміну "амортизація" є некоректним, бо капітал чи основні засоби є неживими предметами, тому є не доцільним застосовувати до них термін "безсмертя". Савельєв Н. [10, с. 1], стверджує, що термін "амортизація" походить безпосередньо від "mort" що, як уже було зазначено вище означає смерть, тобто дія схожа до умертвіння. Вище згадані підходи до трактування амортизації являються абсолютно різними, саме їх наявність можна вважати причиною наукової дискусії щодо ролі амортизації у функціонуванні підприємства та безпосередньо трактування самої її природи.

Сучасні економісти займаються розробкою саме теоретичних проблем зносу та амортизації, які спрямовані на аналіз тенденцій нарахування без глибокого вивчення теорії. Поняття "амортизація", що наводяться в економічній літературі мають недоліки саме з цієї причини: привласнюють амортизації не характерні їй функції; питання, що існують не розкривають призначення амортизації; допускається мішанина між поняттями амортизації, зносу та зношування.

На сьогодні визначення амортизації ґрунтовно уособлені в п'яти концепціях амортизації: бухгалтерська концепція; концепція зносу; інвестиційна концепція; законодавча концепція; податкова концепція.

Бухгалтерська концепція розглядає амортизацію як частку бухгалтерських операцій, чіткою метою яких є забезпечення систематичного списання, згідно вимог бухгалтерського обліку, вартості основних засобів на готову продукцію і накопичення за рахунок цього коштів амортизаційного фонду на бухгалтерських рахунках. Цей підхід можна також назвати облікова концепція амортизації, метою якого є відображення процесу нарахування та об-

ліку амортизації на рахунках бухгалтерського обліку.

Наступною концепцією є концепція зносу. Вона наголошує на тому, що амортизація є вимірювачем зносу основних засобів підприємства. Згідно з Положенням (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" (далі — П(С)БО): "Знос основних засобів — сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання" [9, с. 69]. Має місце і таке визначення: "амортизація — спрацювання, знос основного капіталу". Виходячи з сутності амортизації з'ясовано, що величина амортизації відрізняється від величини зносу. Це можна пояснити тим, що знос деяких основних засобів відбувається по-різному внаслідок виробничих умов, які індивідуальні для кожного підприємства, і впливу морального зносу. Фізичному зносу підлягають основні засоби в будь-якому процесі, як в процесі застосування так і при їх бездіяльності. В процесі експлуатації основних засобів на розмір фізичного зносу впливає безліч чинників таких, як: якість самого основного засобу; ступінь завантаження засобів в процесі виробництва; якість догляду за ним; відношення до основного засобу, а також безпосередньо важливим чинником є кваліфікація працівників.

Крім того, основні засоби підлягають моральному зносу, тобто старішають за своєю економічною ефективністю та технічними характеристиками.

Наступна концепція амортизації — інвестиційна. Завдяки їй амортизацію розглядають як джерело фінансування капітальних інвестицій. Амортизація є частиною грошового потоку підприємства, а в умовах нерентабельного його функціонування амортизація постає головним джерелом коштів для інвестування у основний капітал, саме тому постає необхідність у виділенні інвестиційної концепції.

Головним призначення законодавчої концепції є формування методології та правової бази для обліку амортизаційних відрахувань. Законодавчий підхід можна уподібнити ще із юридичним підходом, адже він визначає правові засади та перспективи здійснення амортизаційних розрахунків, регулюючи при цьому правові аспекти використання амортизації. Але не доречно застосовувати трактування юридичної концепції, запропонованої Косовою Т.Д. [6, с. 158], через те, що вона її визначає лише як "констатацію знецінення об'єктів". Тому саме таке визначення не розкриває всіх перспектив, які надаються в українському законодавстві стосовно амортизації.

Суть податкової концепції полягає у встановленні зв'язку між доходами від продажу продукції, виготовленої з використанням певної кількості основних засобів та між податком на прибуток, сплаченим підприємствами до бюджету.

Найбільше труднощів та дискусій викликає питання використання амортизаційних відрахувань на розширене відтворення. У ряді наукових джерел зазначається, що служити джерелом накопичення для розширеного відтворення основних фондів амортизація не може. Але водночас з цим більшість економістів [12; 13] наголошують, що амортизація у нинішніх умовах, котрі пов'язаних із переоцінкою вартості основного капіталу, та швидкими темпами інноваційного розвитку, являються джерелом накопичення коштів для відтворення основного капіталу на новому рівні.

За П(С)БО 7, амортизація — систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [9, с. 68]. У МСБО 16 "Основні засоби" наводиться аналогічне визначення: "амортизація — це систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації" [7]. Також не залишимо без уваги науковий підхід Ю. Стадницького, який зауважив, що амортизація — це не частина вартості нині діючих виробничих фондів, а витрати, необхідні для компенсації зношених засобів праці, тобто капітальні вкладення у нові основні фонди [11, с. 74]. Найбільш тривалий період обігу, як відомо, мають витрати на формування основних засобів, при цьому основні засоби в міру зменшення поступово втрачають свою вартість, переносючи її окремими частинами на собівартість продукції. Таким чином, вкладення в основні засоби хоча і носять одноразовий характер, але вони відносяться до всієї продукції, що буде випускатися з їхньою участю протягом тривалого періоду часу, що охоплює багато періодів. Саме такий розподіл витрат відбувається за допомогою обліку основних засобів. Амортизація за рахунок собівартості продукції створює накопичення для наступного відшкодування основних засобів, і тим самим забезпечує розподіл одноразових витрат підприємства. Тобто амортизація одночасно з функцією відшкодування зносу основних засобів виконує і функцію розподілу витрат між окремими періодами. Важливе значення має економічна обґрунтованість норм амортизації, тому що від них значною мірою залежать терміни відновлення основних засобів, а отже, і

темпи розвитку економіки. Сутність амортизації з практичної точки зору пов'язана з формуванням амортизаційних відрахувань, інакше кажучи з методом їхнього нарахування. Тому що, це не тільки спосіб розрахунку амортизаційних відрахувань, але і порядок відображення відшкодування вартості основних засобів у процесі її руху протягом усього терміну їхньої служби.

Розглядаючи методи нарахування амортизації та особливості ведення обліку, зауважимо, що, як і в п.п. 145.1.5 розділу III Податкового кодексу України [8], так і в п. 26 П(С)БО 7 "Основні засоби" підходи до вищезазначених питань єдині. Зазначені нормативно-правові акти вимагають здійснювати нарахування амортизації основних засобів із застосуванням п'яти методів, а саме: прямолінійного; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивного; виробничого. Доречно зазначити, що М(С)БО 16 "Основні засоби" пропонується дещо менша кількість методів: прямолінійний метод; метод зменшення залишку; метод суми одиниць продукції. Відповідно до методів нарахування амортизації, що зазначені в П(С)БО 7, амортизаційні відрахування здійснюються щомісячно. "Податковим кодексом України" передбачається нарахування амортизації поквартально, що дещо має розбіжності з П(С)БО 7. Відсоток амортизаційних відрахувань жорстко встановлюється за податковою шкалою амортизації, залежно від того, до якої з чотирьох груп основних фондів відноситься конкретний об'єкт. Схвально оцінюємо застосування методу прискореного зменшення залишкової вартості, бо запровадженні новітні, енергозберігаючі та екологічно безпечні технології дозволяють підприємству здійснювати прискорену амортизацію. Однак, все ж таки, треба більш точно з'ясувати, яку саме форму нарахування амортизації необхідно вважати прискореною. Адже під прискореною амортизацією розуміють будь-який метод розрахунку амортизації, за якого вона прогресивно зменшується в кожному періоді. Внаслідок високих темпів нарахування амортизації в перші роки і уповільнення в подальшому, амортизаційний період розтягується на тривалий термін, який також обмежений і Податковим Кодексом. С. Голова зазначав, що підвищення в 1,6 рази норм амортизації не сприяло фактичному впровадженню прискореної амортизації, а стало чисто декларативним заходом [5, с. 7—8].

Прискореними можна вважати лише методи, що передбачають жорстку регламентацію

не тільки норм амортизації, а й тривалості амортизаційного періоду. Разом з цим, у прискореної амортизації є недоліки, адже більшу частку активної частини основних засобів займають імпортовані активи, а оскільки амортизаційна політика сприяє швидшому їх придбанню, це не сприяє підтриманню виробництва основних засобів в Україні. Інструментом регулювання попиту є норми амортизації, тому, встановлюючи максимальні норми амортизації на ті чи інші види основних засобів, держава оповіщає про те, що витрати, які спрямовуються на придбання основних засобів із найвищими нормами амортизації, дають змогу суттєвіше зменшити базу оподаткування, ніж витрати на придбання основних засобів з меншими нормами амортизації. Не менш важливим питанням та складністю в амортизаційній політиці є те, що амортизація по основних засобах починає нараховуватися в бухгалтерському обліку з наступного місяця після введення їх в експлуатацію. В П(С)БО 7 такої чіткості немає, у п. 55 стандарту зазначено, що "нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт став придатним для корисного використання". Варто зазначити, що придатним для корисного використання може бути й обладнання, яке не потребує ні монтажу і зберігається на складі, це не сприяє покращенню інформативності обліку. На думку В. Бобко, п. 55 П(С)БО 7 треба сформулювати в такому вигляді: "Нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, у якому об'єкт основних засобів було введено в експлуатацію, або поставлено на баланс".

Отже, аналізуючи трактування поняття амортизації, з'ясовано, що під нею більшість науковців розуміє єдність двох протилежних процесів таких, як: поступове знецінення основних засобів внаслідок їх зносу і відшкодування цього знецінення шляхом періодичних відрахувань окремих сум, що включаються до собівартості продукції. У науковій літературі також пропонують таке визначення: "амортизація — комплексна економічна категорія, яка характеризує процес систематичного, поступового перенесення вартості засобів праці на вартість готової продукції підприємства, виготовленої з їх використанням, з метою забезпечення планомірного відновлення засобів праці внаслідок їх морального і фізичного зносу". Однак у цьому визначенні не роз'яснюється форма відновлення засобів праці, оскільки відшкодування морального зносу засобів праці саме по собі в умовах швидких темпів інноваційного розвитку галузей промислового вироб-

ництва, не може передбачати лише простого відтворення засобів праці також виділяти тип продукції, на яку переноситься вартість засобів праці (готова чи реалізована) не є раціональним, оскільки амортизація, як стаття постійних витрат, не може включатися лише до якоїсь певної групи створеної вартості.

ВИСНОВКИ ТА ПОДАЛЬШІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Таким чином, важливим завданням менеджменту є чітке розмежування кожного бізнес-процесу та функції всередині підприємства, а також періодичний їх аналіз з метою подальшої оптимізації та вивчення альтернатив. Очевидно, що при цьому доцільно враховувати співвідношення між фінансуванням подальшого розвитку підприємства та вигодами, що очікуються від застосування тих чи інших бізнес-процесів. З однієї сторони, ступінь ефективності й стійкості бізнесу-процесу слід розглядати у фінансовому аспекті, при цьому внутрішнім джерелом фінансування яких варто вважати амортизаційні відрахування. З іншої сторони, амортизація основних засобів є показником вартості бізнес-процесів. На кожному підприємстві існують основні бізнес-процеси, які дозволяють виконувати його місію та отримувати позитивні економічні результати. Водночас невід'ємною складовою діяльності підприємства є допоміжні бізнес-процеси, які покликані зберегти досягнуті результати, захистити від потенційних загроз і ризиків, виконати обов'язки, які покладаються на нього суспільством і державою. Одним із прикладів таких бізнес-процесів може бути бізнес-процес управління амортизацією.

Подальшого дослідження потребують питання розробки методики оцінки ефективності запропонованого бізнес-процесу.

Література:

1. Харингтон Д. Оптимизация бизнес-процессов. Документирование, анализ, управление, оптимизация / Д. Харингтон, К.С. Эсселинг, Харм Ван Нимвеген. — Санкт-Петербург: ООО "БМикро", 2002. — 342 с.
2. Робсон М. Практическое руководство по реинжинирингу бизнес-процессов / Робсон М., Уллах Ф.: пер. с англ. под ред. Н.Д.Эриашвили. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. — 224 с.
3. Андерсен Б. Бизнес-процессы. Инструменты совершенствования / Бьерн Андерсен; [пер. с англ. С.В. Ариничева]. — М.: РИА "Стандарты и качество", 2003. — 272 с.
4. Амортизация и оптимальные сроки службы техники / Кузьменко С.Н., Васильева Т.А.,

Ярошенко С.П. и др. — Сумы: Деловые перспективы, 2005. — 223 с.

5. Голов С. Дискусійні аспекти амортизації / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит — 2005. — № 5. — С. 3—8.

6. Косова Т.Д. Амортизація як інвестиційний ресурс підприємства / Т.Д. Косова // Актуальні проблеми економіки. — 2003. — №9 (27). — С. 157—166.

7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 "Основні засоби" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua/go/929_014-00

8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17&p=1325929236848879>

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": затв. Наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000р. № 92 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00/print1328978465570710>

10. Савельев Н. Амортизационная политика для экономического роста и структурного развития (обзор зарубежного опыта) [Електронний ресурс] // Труды центра изучения истории глобализации СНГ Режим доступу до журн.: <http://www.tpprf.ru/img/uploaded/2004102210184793.doc>

11. Стадницький Ю.І. Амортизація основних засобів: класифікація підходів // Наука і економіка: науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. — 2011. — Вип. 4 (24). — С. 72—78.

12. Хомін П.Я. Амортизація: економічний зміст та методика відображення / П.Я. Хомін, І.М. Пиріг // Фінанси України. — 2007. — № 6. — С. 22—30.

13. Чумаченко М.Г. Ще раз про амортизацію як важливе джерело інвестиційної діяльності підприємства / М.Г. Чумаченко // Бухгалтерський облік та аудит. — 2004. — №1. — С. 11.

14. Елиферов В.Г. Бизнес-процессы: регламентация и управление: учеб. пособие / В.Г. Елиферов, В.В. Репин; Институт экономики и финансов "Синергия". — М.: Инфра-М, 2006. — 318 с.

References:

1. Kharynhton, D. Esselynh, K.S. and Nymvehen, H.V. (2002), *Optymyzatsyia byznes-protsssov. Dokumentyrovanye, analyz, upravlenye, optymyzatsyia* [Optimization of business processes. Documents, analysis, control, optimization], ВМукро, Sankt-Peterburh, Russia.

2. Robson, M. (1997), *Praktycheskoe rukovodstvo po reynzhynrynhu byznes-protsssov* [Practical Guide to reengineering business processes], YuNYTY, Moscow, Russia.

3. Andersen, B. (2003), *Byznes-protssesy. Ynstrumenty sovershenstvovanyia* [Business processes. instrumenty Improvement], RYA "Standarty y kachestvo", Moscow, Russia.

4. Kuz'menko, S.N. Vasyl'eva, T.A. Yaroshenko, S.P. (2005), *Amortyzatsyia y optymal'nye sroky sluzhby tekhnyny* [Amortyzatsyia optymal'nye life settings and technics], *Delovye perspektyvy*, Sumy, Ukraine.

5. Holov, S. (2005), "Debatable aspects amortization", *Bukhhalters'kyj oblik i audyt*, vol. 5, pp. 3—8.

6. Kosova, T.D. (2003), "Depreciation as enterprise resource investment", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 9 (27), pp. 157—166.

7. IASB (2012), "International Accounting Standard 16 (IAS 16). Fixed assets", available at: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_014 (Accessed 12 March 2015).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/annot/en/2755-17> (Accessed 12 March 2015).

9. Ministry of Finance of Ukraine (2010), "On approval of (Standard) Accounting 7 "Fixed Assets"", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/annot/en/2755-17> (Accessed 12 March 2015).

10. Savel'ev, N. (2004), "Amortization policy for economic growth and structural development (review of foreign experience)", *Trudy tsentra yzuchenyia ystoryy hlobalyzatsyy CHG*, available at: <http://www.tpprf.ru/img/uploaded/2004102-210184793.doc> (Accessed 12 March 2015).

11. Stadnyts'kyj, Yu.I. (2011), "Depreciation of fixed assets: classification approaches", *Nauka i ekonomika: naukovo-teoretychnyj zhurnal Khmel'nyts'koho ekonomichnoho universytetu*, vol. 4 (24), pp. 72—78.

12. Khomin, P.Ya. and Pyrih, I.M. (2007), "Depreciation: economic content and methods of reflection", *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 22—30.

13. Chumachenko, M.H. (2004), "Once again on depreciation as an important source of investment of the company", *Bukhhalters'kyj oblik ta audyt*, vol. 1, pp. 11.

14. Elyferov, V.H. and Repyn, V.V. (2006), *Byznes-protssesy: rehlementatsyia y upravlenye* [Business processes: regulation and management], *Ynstitut ekonomyky y fynansov "Synerhyia"* Ynfra-M, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2015 р.